

3. téma: „Uznání vlastní hříšnosti“

Biblický úryvek: Lk 18, 9-14

O farizeovi a celníkovi

O těch, kteří si na sobě zakládali, že jsou spravedliví, a ostatními pohrdali, řekl toto podobenství: „Dva muži vstoupili do chrámu, aby se modlili: jeden byl farizeus, druhý celník. Farizeus se postavil a takto se sám u sebe modlil: „Bože, děkuji ti, že nejsem jako ostatní lidé, vyděrači, nepoctivci, cizoložníci, nebo i jako tento celník. Postím se dvakrát za týden a dávám desátky ze všeho, co získám“. Avšak celník stál docela vzadu a neodvážil se ani oči k nebi pozdvihnout, bil se do prsou a říkal: „Bože, slituj se nade mnou hříšným.“ Pravím vám, že tento celník se vrátil ospravedlněn do svého domu, a ne farizeus. Neboť každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se ponižuje, bude povýšen.“

Promluva I:

Pomůcky: obraz příběhu farizea a celníka, zrcadlo (příloha č. 3).

Tento příběh řekl Ježíš lidem, kteří si zakládali na tom, že jsou spravedliví, ale ostatními pohrdali. Takoví lidé žijí ve všech dobách, tehdy i dnes. Zakládají si na tom, jak pěkně a příkladně žijí, jak Pána Boha poslouchají, do kostela pravidelně chodí, druhým pomáhají, ale na ty, kteří nežijí tak dobře jako oni, se dívají jako na špatné. Nejsou zkrátka podle nich takové jedničky jako oni.

Máte ve třídě někoho, komu se ostatní smějí, protože se pořád hádá, špatně se učí, nebo naopak má samé jedničky? Nebo třeba protože je malý, odstávají mu uši a koktá? Není občas ve vaší třídě důvodem k posměchu i to, že někdo nemá značkové oblečení, mobil nebo nějakou jinou věc? Smějete se někdy druhým také? Směje se někdo vám? Už jste si někdy řekli: „Bohudík nejsem jako on.“

Podívejme se nyní blíže na ty dva muže v kostele. Ten první je farizeus. Stojí vpředu, má pozvednutou hlavu, stejně jako ruce. Patří mezi dobré, ba přímo vzorné lidi. Jeho život je příkladný. Nikdy se mu nestal žádný průšvih, nepodvádí, nekrade a nelže. Jistě je pro to všechno u mnohých velmi váženým mužem.

Vzadu v kostele klečí druhý muž. Je to celník. Skoro všichni celníci byli tehdy podvodníci. Obohacovali se totiž při výběru daní na úkor druhých lidí. Vybírali od nich poplatky za každou maličkost. Mezi takové odepsané lidi tento druhý muž patřil.

Ti dva – farizeus a celník – přišli na stejné místo se stejným úmyslem. Jsou v kostele a modlí se. To, že je tady farizeus, asi nikoho nepřekvapuje. Zato něco naprosto nečekaného je, že je tu celník. Farizeovi se to však hodí, a hned toho také ve své modlitbě využije.

On vlastně Pána Boha ani o nic neprosí. Možná znáte pohádku, ve které se královna pyšně ptá svého zrcadla: „Zrcadlo, zrcadlo, řekni mi, kdo je na světě nejkrásnější?“ Farizeus si z Pána Boha dělá takové zrcadlo. Potřebuje slyšet, že je skvělý a že mu Pán Bůh dá za pravdu.

Celník byl skutečně velký hříšník. Za to ho Ježíš rozhodně nechválí. Umí si ale přiznat svou vinu. Pán Bůh pohlédl k jeho srdci a uviděl tam něco, co ve farizeově srdci nebylo. Uviděl tam opravdovost, důvěru a touhu po novém životě. A proto jeho modlitbu přijal.

Tento příběh nás varuje před pýchou.

Modlitby dnes by mohly vypadat třeba takto:

a.) Pane Bože, to je dobře, že nejsem jako můj spolužák, který nechodí tak často na mši svatou jako já, pořád něco zapomíná, nedává pozor, vyrušuje...to já nedělám.

b.) Pane Bože, je mi líto, že jsem místo mše svaté si hrál s venku, že pořád něco zapomínám, že někdy v kostele vyrušuji, chtěl bych se polepšit.

A teď už víme, která modlitba je Bohu milejší. Ta, která vychází z pokorného srdce a ne z pyšného.

Pane Ježíši Kriste, jak je snadné se s druhými srovnávat a dumat nad tím, v čem jsou horší než my. Odpusť nám, když se nad druhými vytahujeme. Prosíme, uč nás opravdové pokoře a důvěře.¹

Promluva II.:

„Ty jsi ale hodná holčička. Moc nezlobíš, dobře se učíš, vzorně píšeš úkoly, mamince doma pomáháš.“ Říkají vám to takhle někdy? Někomu určitě ano. A potřebuje potom taková hodná holčička nebo chlapeček chodit ke zpovědi? Vždyť nic neukradla, s nikým se nepere, do kostela chodí. V tomto evangeliu nám ale Pán Ježíš říká, že přece jen potřebuje. Takové hodné děti mohou být totiž někdy pěkně namyšlené. A namyšlenost, nebo jak se taky někdy říká pýcha, je jeden z hlavních hříchů.

Dnešní evangelium nám vypráví o dvou lidech, kteří přišli do chrámu, aby se tam modlili.

Jeden z nich byl farizeus. Kdo to byli farizeové? Byli to hodní nebo zlí lidé? Kdyby ti Toníku dnes někdo řekl, že jsi farizeus, asi by ti tím moc nepolichotil. Dnes je vnímáme spíše

¹ JANOŠÍK, P. *Farizeus a celník*. [online]. Poslední aktualizace 28. 7. 2011 13:29 [cit. 2013-02-25]. Katechetické přípravy. Dostupné z: < <http://katecheze.evangelnet.cz/katecheticke-pripravy/farizeus-celnik> >

jako lidi špatné, jako lidi, kteří se přetvařovali a lhali. Je to proto, že se v evangeliích většinou (i když ne vždycky) takto chovali. V době Pána Ježíše to ale lidé brali jinak. Pro ně byli farizeové především lidé velice zbožní. Lidé, kteří se hodně modlili, často postili a často chodili do chrámu. A takových lidí se tenkrát vážili.

Ten druhý člověk byl celník. Kdo to byli celníci? To byli lidé, kteří od ostatních vybírali clo. To byl poplatek pro římského císaře. Římský císař, to byl pro Izraelity cizí okupant, vlastně nepřítel. A celníci mu ještě takhle pomáhali! Kromě toho vybírali od lidí víc, než měli nařízeno, a to, co vybrali navíc, si nechávali pro sebe. Takže vlastně ještě takto lidi okrádali a sami se na tom obohacovali. Měli tyto lidi ostatní lidé rádi? Určitě ne. Řekla bych, že je přímo nenáviděli. Považovali je za jedny z největších hříšníků.

A teď si představte, že takový farizeus a celník jednou přišli do chrámu a modlili se. Samozřejmě, každý po svém. Farizeus děkoval Pánu Bohu, že on není, jako ti ostatní lidé, kteří přece páchají tolik zlého, třeba jako tenhle celník. Že on je přece mnohem lepší. A tak dále, a tak dále. Myslíte děti, že se taková modlitba Pánu Bohu líbila? Pán Ježíš nám říká, že ne.

Celník se taky modlil. Ale modlil se úplně jinak. Stál docela vzadu a ani se neodvažoval pozvednout oči. Byl si dobře vědom, jaký je hříšník, a jen Pána Boha prosil, aby se nad ním smiloval. A co jeho modlitba? Líbila se Pánu Bohu? Pán Ježíš říká, že ano. Farizeus vypočítává Pánu Bohu, co všechno pro něho dělá, jak se postí, jak dává do chrámu peníze, a tak dále a tak dále. Myslíte, že taková modlitba se Pánu Bohu líbila? Pán Ježíš nám říká, že ne.

Jak je to možné, že modlitba farizeje, který si vzorně plnil všechny své povinnosti, se Pánu Bohu nelíbila a modlitba celníka, který byl přece takový hříšník, ano? To už asi víte. Ten farizeus byl totiž strašně namyšlený! On si o sobě myslel, že je mnohem lepší, než všichni ostatní a že od Pána Boha žádné odpuštění nepotřebuje. Proto taky o něj ani neprosil. A to byla veliká chyba! Kdyby byl k sobě doopravdy upřímný, musel by si přiznat, že se mu taky hodně věcí nepovede a že i on často hřeší, třebaže nějak jinak, než ten celník. Písmo svaté říká, že my všichni bez rozdílu jsme hříšníci a všichni bez rozdílu potřebujeme, aby nám Pán Bůh odpustil.

A právě to si moc dobře uvědomoval náš celník. Proto také Pána Boha prosí o smilování. Pán Ježíš o něm říká, že se vrátil domů ospravedlněn. To znamená, že mu bylo odpuštěno.

Děti, Pán Ježíš nám vypráví toto podobenství, aby nám ukázal, jaký postoj před Bohem je správný. I když se některým z nás celkem daří být hodní, i když jsme třeba nic

neukradli, i když se pravidelně modlíme a chodíme do kostela, přesto nemáme důvod, abychom byli namyšlení a mysleli si, že jsme nikdy neudělali nic, kvůli čemu bychom měli Pána Boha prosit za odpuštění. Když se nad sebou poctivě zamyslíme, nad tím, zda máme Pána Boha na prvním místě a zda máme rádi všechny ostatní tak, jako sebe, určitě tam nějaký nedostatek najdeme. A také je důležité, abychom se nesrovnávali mezi sebou navzájem, kdo z nás je větší hříšník. To může posoudit jedině Pán Bůh. Na nás je, abychom si poctivě přiznali, že jsme hříšní a nemysleli si o sobě, že jsme lepší, než ti ostatní.

Přímluvy

Pane Ježíši, často se i my nad druhé vyvyšujeme a jsme pyšní, prosíme Tě, odpusť nám to, a dej nám pokorné a upřímné srdce.

Pane Ježíši, prosíme Tě, ať dobře zpytujeme své svědomí a ať svých hříchů dokážeme upřímně litovat.

Pane Ježíši, dej, ať si všímáme toho, co umí druzí, a ať je umíme pochválit.

Pane Ježíši, prosíme Tě, abychom dobré skutky nedělali pro to, abychom za ně něco dostali, ale z lásky k druhým lidem.

Pane Ježíši, prosíme Tě, ať druhým umíme odpouštět tak, jako Ty odpouštíš nám.